

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

Credința noastră

27. Rînduielile sfintelor slujbe

„Casa Tatălui“, împodobită cu pictură (cu icoane) și înzestrată cu toate cele de trebuință (în altar, în naos, pronaos și clopotniță — odăjdii ș. a.), este locașul sfințit în care ne întâlnim cu Dumnezeu. Aici ne adunăm, ierarhi, preoți, diaconi, credincioși, ca să preamărim pe Dumnezeu, să-i cerem binecuvîntare și ajutor, să-i mulțumim. Aici se oficiază sfintele slujbe, prin care sufletul se înalță la Dumnezeu și Dumnezeu se coboară la noi, ne unește într-un gând și o simțire, ne luminează cu învățătura Sa, ne umple de bucurie, pace, mîngiere și ne îndeamnă la tot lucrul bun și folositor pentru Biserică, pentru semenii noștri, pentru Patrie și întreaga omenire.

Aceste sfinte slujbe își au rădăcina în Vechiul și Noul Testament. Ele cuprind întreaga Sfîntă Scriptură cu istoria mîntuirii noastre. În centrul lor stă Iisus Hristos, Mîntuitorul vestit de proorocii Vechiului Testament, a cărui naștere, viață, moarte, înviere și înălțare e cuprinsă în Sfintele Evanghelii ale Noului Testament, care a fost propovăduit de Sfinții Apostoli, prin care — la Pogorîrea Dubului Sfînt — s-a întemeiat Biserică lui Hristos, răspîndită în multe părți ale lumii. Biserică pătrunsă de Dubul lui Hristos a întocmit sfintele slujbe, și în vremea Sfinților Apostoli și după aceea — la temelie stînd Cina cea de Taină (adică Sf. Liturghie) săvîrșită de Iisus Hristos —, împletind în ele întreaga Sfîntă Scriptură, rugăciuni potrivite pentru toate trebuințele vieții noastre, imne de preamărire a Domnului, a Maicii Domnului, a Sfinților. Textele Sfintei Scripturi se citesc; la fel rugăciunile. Imnele se cîntă. În felul acesta cuvîntul se împreună cu melodia bisericească, potrivită cu evlavia creștină. Aceasta face ca textul cîntat să se întipărească mai adînc în suflet și să ne înalțe, ca niște aripi îngerești, spre cerul armonioșilor dumnezeiești. Uneori cîntă unul singur, sau doi-trei, sau corul. Aceasta pentru melodii mai pretențioase. Alteori cîntă toți credincioșii. De fapt cel mai bine e atunci cînd e cîntare omofonă, mai ales la Sfînta Liturghie. Se înțelege că trebuie să se cînte după melodiile Bisericii noastre.

Împletirea aceasta între citirea textelor din Sfînta Scriptură, rugăciuni și imne este o tradiție a Vechiului Testament, care s-a păstrat în Noul Testament, căci în primele Biserici creștine — cînd se adunau credincioșii cu Sf. Apostoli în frunte, sau cu episcopii și preoții — ei stăruiau „în învățătura apostolilor... și în frîngerea pîinii și în rugăciuni“ (F. Ap. 2, 42), înălțînd mulțumită lui Dumnezeu „în psalmi, în laude și cîntări duhovnicești“ (Col. 3, 16; Efeseni 5, 19).

Aceste cîntări cuprindeau învățătura cea adevărată și adevărata închinare, primită de la Mîntuitorul și așezată prin Sfinții Apostoli în Biserică Sa. De aceea Biserică întotdeauna a sprijinit numai acele imne care izvorau din viața ei în adevărata credință și a cerut ca ele să se cînte „în biserică cu multă luare aminte și cu umilință“, cu credință și dragoste (Sinodul VI ecumenic, canon 75). Astfel, sfintele slujbe ale Bisericii cuprind imne vechi de pe vremea Sfinților Apostoli și ucenicilor Sfinților Apostoli și imne făurite de Sfinții Părinți cu viață înaltă, cu darul psalmodiei și al poeziei, însuflețiti de Dubul Sfînt, ca Sf. Atanasie cel Mare, Sf. Efreem Sirul, Sf. Ioan Gură de Aur, Sf. Roman Melodul, Sf. Andrei Criteanul, Sf. Ioan Damaschin ș. a., care îmbrăcau dogmele, adică învățătura de credință, în frumusețea imnelor și a

melodiei. Așa s-au stabilit în Biserică noastră sfintele slujbe, cuprinse în Octoih, Ceaslov, Mineie, Triod, Penticostar, Molitfelnic, Liturghier, Apostolul, Evanghelia, Psaltirea ș. a. Aceasta este marea comoară a Ortodoxiei, care — citită și cîntată în limba română — ne înalță sufletele spre Iisus Hristos și ne umple de bucurie, pace, dragoste și bunătate.

Toate sfintele slujbe sînt cuprinse într-o rînduială (tipic), dată de Biserică. Astfel ele se încadrează în anul liturgic, săptămîna liturgică și ziua liturgică. Anul bisericesc începe cu 1 septembrie (așa era atunci și anul civil) și se termină cu 31 august, cuprinzînd în șirul praznicelor împărătești: Nașterea Maicii Domnului (8 septembrie), Intrarea în Biserică (21 noiembrie), Bunavestire (25 martie), Adormirea Maicii Domnului (15 august), Nașterea Domnului (25 decembrie), Tăierea împrejur a pruncului Iisus (1 ianuarie), Botezul Domnului (6 ianuarie), Întîmpinarea Domnului (2 februarie), Schimbarea la față (6 august), Înălțarea Sfintei Cruci (14 septembrie). Duminica Floriilor, Învierea Domnului, Înălțarea la cer, Pogorîrea Dubului Sfînt (Rusalii) și sărbători a căror dată e schimbătoare după ziua Paștilor (martie—aprilie). Putem spune deci că anul liturgic prezintă toate momentele mai însemnate ale istoriei mîntuirii, de la Nașterea Maicii Domnului (din care se va naște Mîntuitorul) pînă la Pogorîrea Dubului Sfînt și la Adormirea Maicii Domnului.

Învierea Domnului (Sfintele Paști) începe și încheie anul pascal, pentru că Învierea stă în inima

Bisericii. De aceea viața Bisericii și a fiecărui credincios se desfășoară sub lumina Învierii Domnului și întru nădejdea că Biserică și mădularele ei vor ajunge la desăvîrșirea în Iisus Hristos cel înviat și înălțat, adică să fie asemenea cu Domnul cel preamărit, să strălucească întru mărirea cea veșnică a lui Hristos. Biserică Ortodoxă este Biserică Învierii Domnului, a transfigurării noastre în Iisus Hristos cel înviat și înălțat întru mărirea Sa dumnezeiască. De aceea și Sf. Evanghelii încep în ziua I de Paști cu Sf. Evanghelie de la Ioan (care se citește, cu unele excepții, pînă la Rusalii), se continuă cu Sf. Evanghelie de la Matei (pînă în Duminică de după Înălțarea Sfintei Cruci), cu Sf. Evanghelie de la Marcu și cu Sf. Evanghelie de la Luca, cum se vede în Calendarele noastre (La Utrenia de Duminică se citesc cele 11 evanghelii ale Învierii Domnului, căci Duminică este ziua Învierii Domnului). Și citirea Apostolului începe la praznicul Învierii Domnului cu cartea Faptelor Apostolilor, ca să continue cu Epistolele Sfinților Apostoli. Toate sînt stabilite după rînduială, în centru fiind Duminică (ziua Învierii Domnului), prin care se luminează celelalte zile, căci Sfinții pomeniți în toate zilele (și Duminică) sînt cinstiți pentru că în ei și prin ei Hristos-Domnul este viu și lucrător în Biserică Sa.

În cadrul anului liturgic e cuprinsă săptămîna liturgică. Ea este de la vecernia de sîmbătă seara pînă la vecernia din cealaltă sîmbătă. Zilele săptămînii, pe lângă pomenirea Sfinților (după ziua morții, adică a trecerii în veșnicie), au și o rînduială specială, pentru că Duminică — e ziua Învierii Domnului, luni — ziua cetelor îngerești, marți — ziua Sf. Ioan Botezătorul (și a proorocilor), miercuri și vineri — ziua Sf. Cruci (Patimile Mîntuitorului: vinderea lui Iisus și planul uci-

(Continuare în pag. 2)

Cu privire la Sf. Taină a Pocăinței

Pocăință înseamnă întoarcere de la păcat la virtute, de la voia diavolului la voia lui Dumnezeu.

Sîntem înclinați spre păcat și păcătuim mereu. Dar trebuie, totuși, să biruim asupra păcatului. Dacă de o mie de ori păcătuim, de o mie de ori să fim și biruitori asupra păcatului. Dacă de o mie de ori cădem, de o mie de ori să ne și ridicăm.

În pilda despre fiul rățacit, Mîntuitorul ne-a dat oglinda în care să ne putem vedea adesea pe noi înșine. Iată, fiul din pildă a ajuns la conștiința păcătoșeniei și a vinovăției sale, și-a recunoscut și mărturisit cu căință păcatul: „Greșit-am...“ și a luat hotărîrea de a se întoarce umilit la tatăl său: „Întorce-mă-voi la tatăl meu...“. Și s-a întors. Iată o virtute frumoasă și meritorie, o pocăință, pe care și-a făcut-o prin puterile sale proprii.

Dar încă nu era destul. Îi mai trebuia ceva: spălarea de mocirla din care ieșise. Aceasta n-o mai putea face singur. Nu avea elementul curățitor. I-a venit însă în ajutor tatăl, care l-a iertat și l-a primit cu ospăț. Abia acum, pocăința fiului rățacit este întreagă, căci nu mai e o pocăință simplă, ci o sfîntă taină.

Tatăl din pildă este Dumnezeu, care, prin mijlocirea preoților, iartă și primește cu bucurie pe cei ce se întorc la El, cu căință sinceră și dorință de îndreptare. Preoților le-a dat puterea ca, celor ce fac pocăință, mărturisindu-și (în spovedanie) păcatele, „să-i lege și să-i dezlege“ și să-i ierte (Ioan 20, 23). Fără această parte întregitoare, care

vine de la Dumnezeu, pocăința nu este deplină, este doar un suspin către Dumnezeu. Trebuie deci, ca și Dumnezeu să dea în pocăința noastră partea Sa: iertarea și primirea cu bucurie. Iar aceasta există în Biserică noastră Ortodoxă, unde pe lângă virtutea pocăinței avem la îndemîna și Sf. Taină a Pocăinței sau a mărturisirii.

Dacă timp de pocăință avem toată viața, timp pentru Taina Pocăinței avem mai ales în posturi și cu deosebire în postul cel mare.

Dar oricît de multă pocăință am face și oricît am avea în Biserică Sfînta Taină a Pocăinței, să ne ferim a ne numi prin aceasta „sfinți“, „pocăiți“, „mîntuiți“. Căci cine se numește și se consideră pe sine așa, dovedește tocmai contrariul, că nu e cu adevărat pocăit, și că e încă sub umbra celui rău. Pocăința se întemeiază pe smerenie și umilință. De aceea, să nu urmărim exemplul fariseului din pilda Mîntuitorului: „Mulțumescu-ți ție Doamne că eu nu sînt ca alții, păcătos...“, ci să fim ca vameșul din aceeași pildă: smeriți, pentru ca nu noi să ne apreciem faptele, ci Dumnezeu.

Noi avem în Biserică Ortodoxă pocăința adevărată și întreagă, cu tot ce depinde de noi, și de Dumnezeu. Nu ne lipsește deci nici partea întregitoare și cea mai importantă a pocăinței: iertarea de la Dumnezeu, prin preotul duhovnic. Este necesar însă să nu ne mîndrim față de nimeni cu pocăința noastră, nici cu Sf. Taină a Pocăinței, ci să-i culegem roadele, ca să ne fie într-adevăr de folos.

Pr. Dr. P. Debeleanu

POSTUL (II)

Se mai spune uneori de către unii credincioși că postul în sine nu este nici bun nici rău; de aceea, prin practicarea lui nu ne putem face mai plăcuți lui Dumnezeu.

În acest sens, sînt invocate două texte pauline: 1. „Dar nu mîncarea ne va pune înaintea lui Dumnezeu. Căci nici dacă vom mîncă, nu ne prisoșește, nici dacă nu vom mîncă, nu ne lipsește” (I Cor. 8, 8); 2. „Căci împărăția lui Dumnezeu nu este mîncare și băutură, ci dreptate și pace și bucurie în Duhul Sfînt” (Rom. 14, 17).

De aici se trage, apoi, concluzia: Nu săvîrșește nici un păcat cel ce nu postește. Căci postul este ceva indiferent. În consecință, practicarea postului nu constituie o virtute, iar nepracticarea lui nu este un păcat. Cu alte cuvinte: cine practică postul nu face rău, după cum cine nu practică postul, de asemenea, nu face rău.

Dar în ambele texte nu este vorba despre mîncarea de post, ci despre consumarea de carne care a fost adusă jertfă idolilor.

Se știe că închinătorii la idoli aduceau acestora jertfe de animale. O parte din carnea ce rămînea de la aceste jertfe se consuma fie la templul respectiv în cadrul unui ospăț idoleșc, fie — sub aceeași formă — acasă la cel ce a jertfit-o, sau se vindea în măcelării. Unii dintre creștinii proveniți dintre închinătorii la idoli erau invitați la opsețe idolești sau cumpărau din măcelării carne care a fost jertfită idolilor. În aceste cazuri, ei consumau — deci — carne care a fost jertfită idolilor.

Ținînd mai departe cu strictete legile Testamentului Vechi cu privire la mîncări, creștinii proveniți dintre iudei nu consumau o astfel de carne. Ei doreau să oprească și pe creștinii proveniți dintre închinătorii la idoli de la consumarea unei astfel de carne. Cu atît mai virtuos, cu cît ei considerau că nu poți fi bun creștin fără observarea cu strictete a tuturor legilor Testamentului Vechi.

Întrucît din această situație au rezultat dese frecuşuri între creștini, Sf. Apostol Pavel intervine cu următoarea lămurire: Mîncări necurate în înțelesul Testamentului Vechi nu mai există (Rom. 14, 14; I Tim. 4, 4—5; Tit 1, 15). Întrucît idolii n-au o existență reală, carnea jertfită lor poate fi mîncată de oricine (I Cor. 8, 4—5). Dar pentru că unii creștini proveniți dintre închinătorii la idoli sînt încă „slabi” în noua credință și mai cred în existența idolilor, este bine să nu consume astfel de carne, spre a nu se spurcă în cugetul lor, slujind și lui Dumnezeu și idolilor (I Cor. 8, 6—7). De aceea, Sf. Apostol Pavel recomandă celor „tari” în credință dintre creștinii proveniți din închinătorii la idoli, care pot consuma o astfel de carne, să n-o consume în fața celor „slabi”, nu pentru că ar fi necurată, ci pentru a nu-i face pe aceștia din urmă să creadă că sînt îndreptățiți s-o consume (I Cor. 8, 10—13; Rom. 14, 20—23).

În rest, mîncarea este bună sau rea, după gustul diferit al celor ce-o consumă, iar nu „curată” și „necurată”.

De asemenea, greșit sînt tălmăcite, în ceea ce privește postul, și textele din epistola către Romani 14, 3—6 și Col. 2, 16—17.

Dar aceste texte nu se referă la post, ci la deosebirea între mîncările interzise și neinterzise (curate și necurate), potrivit rînduiei Testamentului Vechi care nu mai este în vigoare, sau potrivit părerii creștinilor proveniți dintre iudei care condamnau pe creștinii proveniți dintre închinătorii la idoli, pentru că consumau carne jertfită idolilor.

Nedumerire provoacă și următorul text paulin: „Aceștia (învățătorii mincinoși care pătrundeau în comunitățile creștine) opresc de la căsătorie și de la unele bucate, pe care Dumnezeu le-a făcut, spre gustare cu mulțumire, pentru cei credincioși și pentru cei ce au cunoscut adevărul, de vreme ce orice faptură a lui Dumnezeu este bună și nimic nu este de lepădat, dacă se ia cu mulțumire. Căci se sfințește prin cuvîntul lui Dumnezeu și prin rugăciune... Căci deprinderea trupezăscă la puțin folosește, dar dreapta credință spre toate este de folos, avînd făgăduința vieții de acum și a celei ce va să vină” (I Tim. 4, 3—5, 8).

Pe acesta îl tălmăcește astfel: Întrucît bucatele sînt bune și curate și Dumnezeu le-a făcut cu menirea de a fi consumate cu mulțumire este o greșală a opri pe cineva de la consumarea anumitor mîncări. De aici se trage concluzia: Postul nu este întemeiat.

Dar cuvintele de mai sus sînt îndreptate împotriva unor eretici vechi, numiți gnostici, care susțineau că trebuie interzisă cu desăvîrșire consumarea de carne, întrucît aceasta este „materie” și —

ca atare — ceva rău și necurat. De asemenea, susțineau că trebuie interzisă și căsătoria, pentru că prin ea se înmulțește materia, care este rea. Acesta este înțelesul adevărat al textului în discuție. De unde rezultă că el nu este îndreptat împotriva postului.

Corect trebuie să interpretăm și următoarele cuvinte ale Mîntuitorului: „Nu ceea ce intră în gură spurcă pe om, ci ceea ce iese din gură, aceea spurcă pe om”. Căci „tot ce intră în gură se duce în pîn-tețe și se aruncă afară. Iar cele ce ies din gură „pornesc din inimă și acelea spurcă pe om” (Matei 15, 11. 17—18). Pe acestea cei neștiutori le tălmăcesc în felul următor: Nu trebuie și nici nu are rost să facem deosebire între mîncări de post și mîncări de dulce, pentru că toate sînt la fel de curate. De aici se trage apoi concluzia că credinciosul creștin poate consuma orice mîncare, întrucît mîncarea nu-l spurcă pe om.

Este adevărat că mîncările nu-l spurcă pe om, pentru că toate mîncările sînt curate. Dar nu trebuie să scăpăm din vedere faptul că credinciosul postește nu pentru motivul că anumite mîncări ar fi necurate. De aceea, scopul postului nu este acela de a face deosebire între mîncări „curate” și mîncări „necurate”, ci de a înfrîna poftele trupului și a întări puterile sufletului în săvîrșirea celor ce sînt bine plăcute lui Dumnezeu.

De unde rezultă că omul care mîncă — în timp de post — o mîncare „de dulce”, nu prin această mîncare se spurcă, fiindcă mîncarea în sine este curată, ci se spurcă prin neputința lui de a se reține de la această mîncare!

Cuvintele Mîntuitorului din citatul de mai sus nu se ridică împotriva postului, ci împotriva obiceiului practicat de farisei de a mîncă numai după ce s-au spălat pe mîini, pentru ca nu cumva să se fi atins cu mîinile de ceva necurat. Căci în acest caz, prin mîini ar necurăți mîncarea și prin mîncare ar necurăți întreg trupul lor.

De aceea, Mîntuitorul le arată că necurăția omului nu vine dinafară sau din ceva material (trupeză), ci dinăuntru omului, din sufletul lui. Căci sufletul omului este izvorul adevăratei necurății.

În sfîrșit, se mai face și următoarea obiecțiune: Adevăratul post este numai postul așa-zis „negru”. Acesta constă în reținerea — pe un timp anumit — totală de la orice fel de mîncare și băutură. Pe acesta îl recomandă a fi practicat la libera alegere, în funcție de împrejurări și de posibilitățile fiecăruia, nu în răsstimpuri anumite.

Or, și Biserica noastră recomandă postul negru, acesta fiind bun și avînd bază în Sf. Scriptură. Considerînd însă faptul că postul negru este foarte greu și că nu fiecare credincios îl poate prac-

Rînduielele sfințelor slujbe

(Urmare din pag. 1)

derii Lui — Răstignirea Lui), joi — ziua Sf. Apostoli și Sf. Nicolae, sîmbătă — ziua celor adormiți în Domnul, a cuviosilor și a Sf. Mucenici.

În cadrul anului liturgic și a săptămînii liturgice sînt zilele liturgice. Ziua liturgică cuprinde cele 7 sfințite slujbe și Sf. Liturghie (cu unele excepții) și începe (după rînduiala zilei din Vechiul Testament și de pe vremea Mîntuitorului) seara (pe la orele 15 după ziua noastră), ca să se termine în seara următoare la aceleași ore. Aceasta după cuvîntul Psalmistului (și rînduiala Vechiului Testament, păstrată și în Noul Testament, acum însă în Duhul lui Hristos): „de șapte ori pe zi Te-am laudat” (Psalm 118, 164). Aceste șapte sfințite slujbe sînt: Ceasul al IX-lea, Vecernia, Pa-vecernița, Miezonoptica, Utrenia împreună cu Ceasul întîi, Ceasul al treilea, Ceasul al șaselea. Acestea sînt cele șapte trepte (șapte e socotit număr sfințit), pe care urcăm spre culmea Sfințitei Liturghii, adică spre jertfa cea mîntuitoare de pe Golgota, străluminată de Învierea și Înălțarea întru mărire a Domnului.

Se cuvine dar să prețuim și să cinstim rînduiala sfințelor slujbe ale Bisericii, să ne întipărim în suflet cuvintele Sfințelor Scripturi, ce se citesc în biserică, învățătura de credință, cuprinsă în aceste sfințite slujbe, frumusețea imnelor și melodiilor bisericesti, viața lui Iisus și viețile Sfinților, și să ne străduim ca să preamărim pe Hristos și să cinstim pe Sfinții Săi nu numai cu buzele, ci și cu viața, adică: să ne asemănăm cu Hristos, cu Sfinții, ca să fim lucrători ai păcii, ai dragostei, ai dreptății și ai progresului în fiecare clipă, în fiecare zi și în toți anii vieții noastre. Căci faptele bune sînt mărturia adevăratei slujiri aduse Domnului Hristos, mărturia unei credințe cu adevărat rodnice.

† NICOLAE

Mitropolitul Ardealului

tica, ea a rînduit ca numai celălalt fel de post să fie obligator pentru fiecare creștin.

În înțelepciunea ei, Biserica a așezat o rînduială a postului suportabilă pentru orice credincios. Pentru că ea știe că rostul postului nu este chinuirea trupului, ci disciplinarea și stăpînirea pofteilor trupului și sufletești. De asemenea, ea a ținut seamă de faptul că un post prea greu poate avea rezultate negative.

În concluzie finală, temeuriile biblice ale postului nu pot fi zdruncinate prin tălmăciri greșite sau tendențioase.

C. Sîrbu

Sfîntul Sava Gotul

— 1.600 de ani de la moartea sa mucenicească —

Cercetările istoricilor și arheologilor au stabilit că în anul 271, în timpul domniei împăratului Aurelian, administrația, oamenii bogați și legiunile romane din Dacia au fost retrase în sudul Dunării. Populația autohtonă daco-romană a continuat să trăiască în fosta provincie și după anul 271, căci nu avea nici un interes să plece în sudul Dunării. Ea prefera să trăiască aici, legată de pămîntul pe care s-a născut și-l muncea, ne mai fiind supusă la regimul fiscal asupritor din imperiu, iar în cazul celor ce mărturiseau credința creștină ei aveau tot interesul să rămînă pe loc, căci în afara granițelor imperiului puteau să-și mărturisească nestînjeniți sentimentele religioase (în imperiu creștinismul era în această vreme „religio illicita”, adică nepermisă).

Se știe că învățătura creștină a fost cunoscută în Dacia Traiană încă din secolele II—III, prin propovăduirea unor coloniști, ostași din armata romană sau negustori.

Firește că noua învățătură era cunoscută de prea puțini locuitori ai provinciei. De o răspîndire largă a creștinismului în Dacia putem vorbi abia din secolul IV, mai ales în urma edictului dat de împăratul Constantin cel Mare în anul 313, prin care se prevedea deplină libertate pentru noua credință. Prezența masivă a creștinilor în Dacia în secolul IV este atestată de numeroasele descoperiri arheologice cu caracter creștin (gema de la Potaissa — Turda, donariul de la Biertan, jud. Sibiu, opaițe cu semnul crucii etc.), de numeroasele locașuri de închinare creștine, numite ne atunci

bazilici, din Dobrogea (Tomis, Callatis, Histria, Tropaeum Traiani etc.) și din Oltenia (Sucidava — Celei), de scaunele episcopale situate pe malul Dunării și la Tomis (azi Constanța), de numeroșii martiri din ținuturile dunărene, care au murit pentru Hristos în cursul crîncenei persecuții a împăratului Dioclețian, în primul deceniu al secolului IV.

După părăsirea Daciei de către administrația și legiunile romane, pe teritoriul fostei provincii s-au abătut o seamă de popoare migratoare, primii fiind goții. O parte dintre goți au cunoscut învățătura creștină încă de la sfîrșitul secolului III, pe cînd se aflau în stepele din nordul Mării Negre. Așezîndu-se în Dacia, au cunoscut învățătura creștină și de la credincioșii daco-romani pe care i-au găsit aici, dar și de la unii creștini de neam grec pe care-i aduceau în cursul expedițiilor pe care le făceau în Peninsula Balcanică și în Asia Mică. La sinodul I ecumenic de la Nicea (325) a participat și un episcop numit Teofil „al Goției”. În secolul IV, a obținut succese însemnate în încreștinarea lor Ulfila sau Wulfila, hirotonit ca episcop semiarian în anul 341. El a predicat Evanghelia în Dacia timp de șapte ani, apoi a fost nevoit să se retragă în sudul Dunării, din pricina unei persecuții dezlănțuite împotriva creștinilor de către regele got Athanaric (348). Aici a propovăduit apoi pînă la moartea sa, către anul 383. De la Ulfila ne-a rămas o traducere a Bibliei în limba gotă. Același Athanaric a dezlănțuit o nouă

(Continuare în pag. 4)

Pentru binele obștesc, pentru înflorirea Patriei

Interesul general, binele obștesc și înflorirea Patriei sînt, precum știm și vedem cu toții, scopurile de prim ordin ale orînduirii noastre de astăzi. Spre ele sînt îndreptate eforturile întregului popor, cît și strădaniile conducerii noastre de stat.

Pe linia acestor preocupări se înscriu, între alte măsuri, și cele două evenimente de seamă consemnate pe agenda începutului acestui an, pe care toți oamenii muncii din Patria noastră le-au urmărit cu mult interes și satisfacție, și care au o însemnătate deosebită pentru economia, bunăstarea și înflorirea ascendentă a țării noastre. Este vorba de „Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții” (între 17—19 februarie) și de „Congresul al II-lea al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție” (între 21—23 februarie 1972).

Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții a analizat și trasat, la puțin timp după ce s-a raportat îndeplinirea și depășirea planului pe anul 1971, directivele coordonatoare ale lucrărilor de bază din sectorul amintit pentru aplicarea corectă și cu maximum de eficiență a prevederilor actualului plan cincinal în această ramură a economiei naționale. După cum însuși Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, a accentuat în cuvîntarea de deschidere, această Conferință „se înscrie ca un eveniment de importanță deosebită în viața economică și socială a țării, constituind o expresie elocventă a democratismului orînduirii noastre socialiste, a participării maselor largi populare la făurirea conștientă a destinului luminos al României Socialiste”.

Importanța acestei conferințe constă în faptul că industria constituie factorul hotărîtor al progresului economic-social al țării, iar construcțiile

formează un sector însemnat al economiei naționale. De aceea, într-un înalt spirit de răspundere s-au dezbătut sarcinile importante care revin, în cadrul actualului plan cincinal, industriei și construcțiilor, atît de ordin cantitativ cît mai ales de ordin calitativ. Așa, de pildă, în anul 1975 producția industrială va trebui să fie de 28—30 ori mai mare decît în 1938.

Conferința a trasat întreprinderilor sarcina ca să acționeze cu toată energia pentru folosirea completă a tuturor capacităților de producție, aprovizionarea tehnico-materială la timp, organizarea științifică a producției și a muncii, ridicarea calității produselor, reducerea prețului de cost, promovarea progresului tehnic, prin cercetări științifice, utilizarea rațională a investițiilor, reducerea importului la strictul necesar, extinderea activității de cooperare cu alte țări pe baza principiului egalității și avantajului reciproc etc.

Congresul al II-lea al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, la care au participat peste 5.100 delegați din întreaga țară, a constituit și el un eveniment de o deosebită importanță în propășirea țării noastre. Este semnificativ faptul că el a avut loc în preajma aniversării unui deceniu de la încheierea cooperativizării agriculturii (27—30 aprilie 1962), eveniment care a deschis căi sigure progresului agriculturii.

Congresul a făcut bilanțul marilor transformări intervenite în viața satelor noastre în deceniul care a trecut de la încheierea procesului de cooperativizare a agriculturii țării noastre și a dezbătut problemele majore care privesc sarcinile actuale și de perspectivă ale agriculturii cooperatiste, în lumina prevederilor actualului plan cincinal, pentru ca aceasta să contribuie în mai mare măsură la creșterea producției vegetale și animale, la sporirea veniturilor cooperativelor agricole și ale membrilor

lor și la înfăptuirea vastului program de construcție a societății socialiste, multilateral dezvoltate în Patria noastră.

Lucrările Congresului al II-lea al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție au reliefat și apreciat cu satisfacție progresele însemnate înregistrate de agricultura noastră socialistă în ultimii zece ani și s-a exprimat în cadrul lor convingerea că întreaga țărănie cooperatistă își va uni forțele pentru a realiza prevederile actualului plan cincinal, care preconizează o sporire a dotării agriculturii cu mașini-unele îndestulătoare pentru a se putea atinge o creștere rapidă a producției cu 36—49 la sută mai mult decît în cincinalul precedent.

Pentru realizarea prevederilor propuse, pe baza amplelor discuții avute în cadrul comitetelor de lucru, Congresul a ajuns la concluzia că în actuala etapă este necesar ca, pe baza experienței de pînă acum, să se aducă o serie de noi îmbunătățiri în acest domeniu, să crească rolul cooperativelor, și mai ales al adunărilor generale, în planificarea activității economice și de producție, să se acorde o atenție deosebită ridicării nivelului de cunoștințe al tuturor lucrătorilor din agricultură și promovarea unei conștiințe superioare privind responsabilitatea fiecăruia față de creșterea avutului obștesc.

Ca fii ai Bisericii străbune, noi sîntem, în același timp, și fii buni ai Patriei.

De aceea, la locurile noastre de muncă, problemele dezbătute la Conferința și Congresul menționate pe scurt în rîndurile de mai sus au fost, într-un fel sau altul, direct sau indirect și problemele noastre.

Conștienți fiind de acest lucru, să ne străduim deci ca prin bărnicia noastră, prin priceperea noastră, prin conștiințiozitatea noastră, să ne aducem partea cuvenită de contribuție la înfăptuirea obiectivelor pe care țara ni le pune în față, spre propășirea noastră obștească și spre înflorirea Patriei noastre dragi.

T.R.

GAVRIIL MUSICESCU

— 125 ani de la nașterea sa —

Au trecut 125 ani de cînd s-a născut, la 20 martie 1847, compozitorul Gavriil Musicescu. Toți acei care ani de-a rîndul i-am ascultat prea frumoasele sale cîntări corale bisericesti se cuvine să ne aducem aminte de el și să-i facem cuvenită pomenire.

Încă de mic copil s-a arătat a fi înzestrat cu dar muzical. Prindea foarte repede cîntările pe care le auzea și le cînta nespuse de plăcut cu vocea sa limpede.

Mai întîi a avut prilejul să-și arate acest dar, în chip oșebit, în timpul studiilor făcute la Seminarul din Huși, școală în care cîntarea era mult prețuită.

După ce în anul 1864 isprăvește învățătura la acest seminar, și sprijinit de episcopul Melchisedec, se mută la Iași, unde încearcă să se înscrie la Conservator, pe care îl termină în doi ani, după ce își însușise aici toate cunoștințele trebuincioase pentru a deveni profesor de muzică. Dar nu intră în învățămînt decît pentru scurt timp, căci reușește să obțină o bursă pentru Conservatorul din Petrograd, pe care-l și urmează și îl termină cu titlul de laureat.

De acum drumul urcușului său muzical i se deschide neîndoelnic. Este numit profesor la Conservatorul din Iași, dat totodată și conducător al corului Mitropoliei din capitala Moldovei. Se cu-

vine să reamintim că printre elevii săi cei mai străluciți de la Conservator se numără și Ion Vidu, care și-a desfășurat rodnică sa muncă de dirijor, profesor și compozitor la Lugoj, și — de asemenea — Timotei Popovici, cel care avea să închine vieții muzicale sibiene aproape 50 ani de activitate tot atît de rodnică.

În vremea cînd Gavriil Musicescu ajunsese dirijor al corului mitropolitan din Iași, femeile nu erau primite în cor, încît la vocile I și II (sopran și alt) cîntau copii. Cu acest cor de copii și bărbați dirijorul din Iași pregătea imnurile Sfintei Liturghii, dar și cîntări populare, cu înțelesul lor limpede, curat, pe care le cînta în diferite săli din oraș.

Luîndu-și marea răspundere de a griji de sănătatea copiilor, Gavriil Musicescu a făcut cu acest cor numeroase excursii, dînd concerte și în alte orașe ale țării. A făcut, în anul 1890, și o excursie în părțile noastre transilvănene și bănățene, cîntînd în Brașov, Zărnești, Sibiu, Săliște, Lugoj, Caransebeș și Mehadia. Pretutindeni corul mitropolitan din Iași a fost primit cu cea mai mare însuflețire. După ce, în partea întîia a concertului, imnurile religioase întriripau sufletele pe înălțimi de evlavie, în partea doua cîntecele populare

românești veneau să miște inimile, încălzindu-le de simțire și bucurie românească.

Mai tîrziu, în 1895, văzînd că vocile copiilor totuși nu pot ține piept destul de bine puterii vocilor bărbătești, Musicescu introduce în cor și voci de femei. Era o faptă îndrăznească pe vremea aceea, dar conducerea bisericească s-a convins de folosul acestui lucru.

Gavriil Musicescu a fost și un rodnic compozitor. A scris pentru cor unele dintre alosele cîntări psaltice, căutînd să le înveșmînteze în haină corală cît mai potrivită cu mireasma viersului lor cîntat odinioară în biserica cea mare a împăraților bizantini. Dintre aceste lucrări, cea mai cunoscută este „Prohodul Domnului”. Dar, ca și în cazul lucrărilor compozitorului Gheorghe Cucu, cele care s-au răspîndit și care se cîntă și astăzi mai mult sînt cîntările sale originale. Sînt cîntări mai apropiate de simțirea credincioșilor noștri. De cîte ori auzim imnul: „Sfînt e Domnul Savaot”, în care bucuria biruitoare a cuvîntului „Osana” izbucnește mai întîi la vocea doua (alt), să ne aducem aminte că muzica acestui imn a izvorît din mîntea și inima lui Gavriil Musicescu. Tot ale sale sînt mai multe cîntări „heruvice”, axioane, ca și pricesnele corale „Doamne buzele mele”, „Cine se va sui în muntele Domnului” și altele. Tot de el au fost plăsmuite și cîntările corale laice: „Dor, dorule”, „Ileană”, „Răsai lună”, „Fiii României” și altele.

Toate cele scrise aici să fie — și ele — un smerit chip de pomenire a vrednicului dirijor și compozitor Gavriil Musicescu. Gheorghe Șoima

Bindecuvîntare de biserică

Pe șoseaua București—Pitești la km 90 în comuna Leordeni-Argeș, pe marginea dreaptă a drumului, se înalță o biserică monumentală și anume biserica din satul Ciulnița. Satul are numai 180 familii de podgoreni și este mărginit de viile renumitelor podgorii Ștefănești-Muscel. Construită în 1885, acoperișul bisericii începuse să se strice, pictura se afumase, împrejmuirea și pardoseala lăsa de dorit. După obținerea aprobărilor legale, părintele Bănuță parohul local, împreună cu vrednicii săi credincioși, a reușit, pînă la finele anului 1971, să repare acoperișul bisericii, să spele și recondiționeze pictura, să repare soclul exterior,

trotuar împrejmuitor, să schimbe pardoseala, să împrejmuiască biserica cu gard de prefabricate etc.

Astfel înnoită, bindecuvîntarea bisericii din Ciulnița a fost săvîrșită, ca delegat al Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, de către P. S. Episcopvicar patriarhal Dr. Antim Tîrgovișteanu, care în ziua de 13 februarie 1972 s-a deplasat la fața locului, împreună cu PP. CC. părinți consilieri eparhiali M. Marinescu și O. Popescu și doi arhidiaconi de la Catedrala patriarhală. Au fost întîmpinați de părintele protoiereu Gh. Dudu al circ. Cîmpulung, înconjurat de un sobor de preoți și credincioși.

Prea Sfinția Sa Părintele Episcop Antim, după slujba bindecuvîntării bisericii și Sf. Liturghie arhierască în timpul căreia a hirotonit un preot și un diacon, a vorbit celor prezenți despre însemnătatea bisericii ca sfînt locaș de închinare și a sfătuit pe credincioși să fie — pe mai departe, lîngă preotul lor și atașați totodată chemărilor obștești pentru progres material și spiritual.

Preotul C. Bănuță a fost felicitat și dat de exemplu de vrednicie și dragoste față de credincioșii și biserica satului. Pentru osteneala sa pe tărîm pastoral a fost distins de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian cu rangul de iconom și Prea Sfințitul Episcop Antim l-a hirotesit și i-a înmînat insignele cu „Vrednic este!”

Activitatea preotului C. Bănuță poate servi ca exemplu preoților mai tineri. Asistent

Popa Stoica

Între cărțile care împodobesc vitrinele librărilor se află și o carte intitulată „Popa Stoica”. Nu de mult am putut vedea în vitrinele librărilor și cartea „Popa Tanda” de Ioan Slavici. Popa Stoica este scrisă de Ion Eremia cu mult simț artistic. Este o carte care ne face cinste.

Dacă Popa Tanda este un preot exemplar ca hărnicie și cuminenție, un preot care urmărește prin pildă proprie ceea ce este spre binele credincioșilor, prin strădania sa a ridicat Sărăcenii, un sat sărac, la un sat fruntaș, Popa Stoica este alt chip de preot, un preot însuflețit de dragostea de pământul țării, de patrie, fiind un vrednic căpitan în oastea lui Mihaï Vodă Viteazul. În mijlocul căpitanilor se înalță ca un uriaș, înveșmîntat pe jumătate preot, pe jumătate oștean. Pe capul său împodobit cu plete haiducești, negre și crețe, purta un comănac. Barba-i stufoasă se sprijinea pe un chimir încins peste antieriu. Pe șoldul drept îi atârna un paloș. În picioare avea cisme de iuft și îi ședea bine în șa. Cine n-a auzit de Popa Stoica din Fărcașele Romanatului! Faima lui s-a întins peste toată țara oltenească!

*Popa Stoica din Fărcași
Care sare șapte pași,
Moșul fărcașenilor
Știe sama oștilor.*

Popa Stoica era o dîrză căpetenie a moșnenilor. El era iubit nu numai de moșnenii din Fărcașele Romanatului, ci și de cătanele oștirii domnești. Cu el în frunte spîrcuieră pe turci la Hîrșova, Babadag, Silistra și Sistov, pîrjolindu-le cetățile. Cu el în frunte nimiciseră, împreună cu Buzeștii hoardele hanului Chirai, la Putinei și Stănești. Popa Stoica se dovedise întotdeauna, mai cu seamă la Nicopole, un căpitan osebit de priceput. Chiar și la Vidin, unde fusese trădat, nu pierduse de fapt bătălia, căci, deși își măcinase o bună parte din oaste, făcuse pe turci să piardă de trei ori mai mulți oșteni decît el. Popa Stoica adormi în Domnul în bătălie în ziua de treisprezece Gustar al leatului 1595, ziua strălucitei izbînzii de la Vadul Călugărenilor.

Pornind de la acești înaintași, să căutăm ca prin strădania noastră să înflorească Patria și să slăvim Biserica strămoșească. Să ne arătăm cît mai de folos obștei în mijlocul căreia trăim.

Pr. Șt. Tascianu

Cuviosul Alexie — omul lui Dumnezeu

Sfînta noastră Biserică cinstește în 17 martie pe „cuviosul Alexie — omul lui Dumnezeu”. Viața lui mișcătoare, ca și faptele lui prea frumoase, i-au asigurat o mare popularitate în lumea creștină. El s-a născut la Roma în veacul al IV-lea, ca fiu al unui însemnat dregător al împărăției. Din viața lui s-a făcut în apus un mic roman hagiografic și, pînă în timpurile noastre, la Roma se arată casa în care a văzut lumina zilei Sf. Alexie. Chiar și pe pămîntul nostru românesc s-au putut culege nu mai puțin de 4 legende și un colind în cinstea acestui bărbat cuvios.

Părinții lui: Eftimian și Aglaida, l-au crescut cu multă grijă. Influențat de lectura Sf. Scripturi și dezamăgit de huzurul din casa părintească, tînărul Alexie a plecat de acasă și a pornit pe un drum de viață ales de inima lui. S-a dus departe tocmai în cetatea Edesa, unde, după ce și-a împărțit tot ce avea, a trăit modest, în apropierea unei biserici, muncind din greu timp de 18 ani. Faptele lui bune, săvîrșite pentru cei suferinzi și necăjiți, i-au creat o întinsă popularitate, dar totodată s-a întins și vestea că din ce neam ales e el. De aceea a plecat din Edesa și s-a dus departe. A intrat într-o mănăstire. Acolo prin purtarea sa a cîștigat dragostea tuturor, fiindcă era bun și ascultător, harnic și evlavios. Murind starețul, călugării se adunară și în unanimitate îl aleg stareț. În zadar a protestat Alexie, că nu-i vrednic, și, deci, să aleagă pe altul, monahii au rămas neînduplecați. Văzînd că alegerea sa nu-i glumă, Alexie și-a schimbat veșmintele sale călugărești cu unele sărăcăcioase și noaptea a dispărut, plecînd la Roma unde și-a aflat un sărman sălaș tocmai în

casa părintească. Părinții, foarte bătrîni, se înțelege că nu l-au recunoscut. Aici a viețuit încă mulți ani în modestie și în muncă, ajutînd pe cei lipsiți. Făcînd bine la toți pe care îi întîlnea și nesupărînd pe nimeni, Alexie în scurtă vreme și-a primit porecla frumoasă de „omul lui Dumnezeu”, nume sub care a rămas în amintirea creștinilor. Simțînd că i se apropie sfîrșitul vieții pămîntești, el și-a scris întreaga viață pe niște petece de hîrtie pe care le-a ascuns în sîn. El a fost aflat mort în stradă, de însuși împăratul Honoriu, fiul lui Teodosie cel Mare, și cercetîndu-se s-a aflat, spre mirarea tuturor, minunata lui viață și originea lui nobilă. Pentru faptele lui cele bune, Biserica l-a trecut în rîndul Sfinților.

Mi se pare că virtutea care a sălășluit mai mult în sufletul cuviosului Alexie și care a făcut pe cei ce l-au cunoscut să-l numească „omul lui Dumnezeu” a fost bunătatea.

Noi știm din spusa Mîntuitorului că: „Nimeni nu este bun decît numai Unul Dumnezeu (Matei 19, 17). Cînd facem binele, cînd sîntem buni, noi de fapt imităm pe bunul Dumnezeu. „Fapta bună e minunea care face două inimi fericite. Fapta rea este lipsa minunii, care usucă două inimi. De aceea nimeni nu vorbește despre minune, cînd se usucă iarba, dar toți vorbesc despre minune, cînd crește iarba”.

La pilda și ajutorul Domnului, să adăugăm și silința și voința noastră și să pășim pe urmele Sf. Alexie, ca să ajungem și noi oamenii lui Dumnezeu.

Prot. A. Radu

GÎNDURI CREȘTINEȘTI

Avem convingerea că numai lepădarea totală de sine și fuga de plăcerea păcătoasă, împreună cu ascultarea de un bun povățuitor, aduce ușurare sufletului.

Gîndul nostru nefățarnic, sincer și curat, este că a fi trăitor în duh impune o continuă trezvie, adică o înălțare a cugetului către Dumnezeu, în așa fel încît inima să simtă o bucurie nemărturisită.

Nelipsită trebuie să fie rugăciunea, fără de care nu concepem viața duhovnicească după voia lui Dumnezeu.

Așadar, pe de o parte, lepădarea de sine, de egoism, iar pe de altă parte trezvie, adică paza conștiinței și rugăciune, la care să adăugăm continua recunoștință către Dumnezeu și oameni pentru toate binefacerile primite și o strădanie continuă în a lucra cele bune, ceea ce atrage după sine o gamă de bucurii, cum zice Apostolul: „Bucurați-vă și iarăși zic vouă: bucurați-vă”.

Diacon Gavriil Cernăuțeanu

Din învățăturile Sf. Părinți

● Cel ce iubește pe Dumnezeu trăiește pe pămînt viață îngerească, gîndind pururea numai lucruri bune de tot omul.

● Mîntea (creștinului) unindu-se cu Dumnezeu și petrecînd în El prin rugăciune și dragoste se face înțeleaptă, bună, iubitoare de oameni, milosivă, îndelung răbdătoare și, simplu vorbind, poartă în sine aproape toate însușirile dumnezeiești. (Sf. Maxim Mărturisitorul)

● Creștinul adevărat trebuie să practice virtutea ca fiind bună în sine, nu pentru o răsplată de la oameni sau de la Dumnezeu.

(Clement Alexandrinul)

Sf. Sava Gotul

(Urmare din pag. 2)

persecuție împotriva creștinilor din Dacia, unde trăiau pe atunci goții. Numele cîtorva dintre martirii care au pătimit acum ne sînt cunoscute. Așa a fost, de pildă, Sf. Nichita, ars de viu într-o zi de 15 septembrie. Probabil se trăgea dintr-o familie de captivi greci din Asia Mică, pentru că numai așa ne putem explica faptul că moaștele sale i-au fost aduse și așezate într-o biserică din Cilicia (Asia Mică).

Un alt martir care a pătimit în cursul prigoanei lui Athanaric a fost Sf. Sava, supranumit gotul. Pătimirea sa este descrisă de un document contemporan și anume de o scrisoare a Bisericii din Goția către Biserica din Capadochia, scrisă prin 373—374, cu prilejul mutării moaștelor sale acolo. Din cuprinsul scrisorii, reiese că Sf. Sava era credincios ortodox, trăia în feciorie, post și rugăciune, într-un sat din Muntenia de azi. Cînd s-a dezlănțuit prigoana împotriva creștinilor, Sava a refuzat să mănînce din cele jertfite idolilor. Acest lucru a supărat pe păgîni, care l-au alungat din sat, neîngăduindu-i să se reîntoarcă decît după un timp oarecare.

În preajma Paștilor anului 372, persecuția lui Athanaric a pornit cu și mai multă cruzime. Din această pricină, unii creștini — preoți și credincioși — au fost nevoiți să se refugieze în sudul Dunării, în imperiul roman de răsărit (Romania). Între cei care au plecat, era și preotul satului în care locuia Sava, numit Sansala. Dar Sava a pornit spre un alt oraș, la un preot Gutica, pentru a prăznuia Paștile împreună. Pe drum, i s-a arătat un bărbat foarte înalt și strălucitor la vedere, care i-a poruncit să se întoarcă la preotul Sansala. Ascultîndu-l și reîntorcîndu-se în sat, a găsit pe Sansala, revenit, în ascuns, la credincioșii săi, prăznuind cu toții ziua Învierii Mîntuitorului.

Dar în a treia noapte a Sf. Paști, a sosit în acel sat Atharid, fiul unui „regișor” got, cu o ceată de prigonitori. Au ridicat pe Sansala și pe Sava. Cel mai chinuit dintre ei a fost Sava pe care l-au lovit cu bice și cu osia unui car, apoi l-au atîrnat de grinda unei case. Respingînd cererea prigonitorilor de a jertfi idolilor, a fost înecat în rîul Buzău, primînd astfel cununa muceniciei. Trecerea sa din viață s-a petrecut la 12 aprilie 372, a cincea zi după Paști, fiind în vîrstă de 38 de ani.

La scurt timp după pătimirea lui, s-a răspîndit vestea despre acest nou martir. Așa se face că prin 373—374, Sf. Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareii Capadochiei, s-a adresat guvernatorului Scîției Mici (Dobrogea de azi), Iunius Soranus, rugîndu-l să-i trimită moaște de sfinți. În înțelegere cu episcopul Tomisului Vetracion și cu preoții de acolo, au fost trimise moaștele Sf. Sava însoțite de o scrisoare în care era descrisă pătimirea sa. Cei mai mulți cercetători socotesc că Sf. Sava ar fi fost de neam grec, probabil urmaș al captivilor greci aduși de goți din Capadochia în Dacia.

Din toate acestea, se desprinde constatarea că în nordul Dunării, în secolul IV, era o puternică viață creștină, cu biserici, preoți și credincioși, care țineau sărbătorile creștine (Paștile). Constatăm apoi că populația daco-romană a continuat să trăiască printre goți, păstrînd legături neîntrerupte cu populația de limbă latină din sudul Dunării. Și în sfîrșit, constatăm că învățătura creștină ortodoxă era atît de puternică încît din rîndul credincioșilor s-au ridicat unii care au primit cununa muceniciei pentru Hristos și Evanghelie. Unul dintre aceștia este și Sf. Sava, de la pătimirile căruia se împlinesc, la 12 aprilie, 1.600 de ani.

M. Păcurariu